

Examenul național de bacalaureat 2022

Proba E. c)

Istorie

Simulare

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведене изворе:

A. „Унутрашња криза Угарске на прелазу из XIII у XIV век била је толико озбиљна да је краљу Каролу Роберту Анжујском (1308-1342) било потребно више од деценију и по да обнови централну власт над целом територијом краљевства. Постепено јачање моћи Карола Роберта представљало је опасност за Басараба (Basarab), који је искористио унутрашње проблеме Угарске да заузме Северински Банат (Banatul Severinului). Компромис из 1324. није требало да потраје, па је 1330. године угарски краљ одлучио да ситуацију на јужним карпатским (Carpați) територијама војно реши у своју корист. Резултат похода је онај познати: катастрофалан пораз краљевске војске код Посаде (Posada) (9-12. новембар 1330). [...] Као и у другим случајевима у румунској историји, битка није била одлучна за судбину похода. У време када се то догодило, краљев покушај да покори Влашку (Țara Românească) већ је пропао, краљевска војска се повлачила испред тврђаве Арђеша (Argeș) без перспективе било какве офанзивне акције [против Басараба] те године, пошто су наступили неповољни временски услови.”

(B. Murgescu, *Istorie românească-istorie universală (600-1800)*)

B. „Потврђујући независност Влашке од угарске круне, победа код Посаде је из темеља променила њен међународни положај. Успешно одбацивши, у крајње критичном тренутку и без икакве подршке својих савезника, инвазију коју је предводио сам краљ Угарске, Басараб је заузео престижну позицију на политичкој сцени југоисточне Европе. [...] Године 1331-1332, влашке војске су учествовале [...] подржавајући Бугаре, у њиховом победоносном рату против Византије; у исто време, Басараб је очигледно повратио тврђаву Северин (Severinului). Настављен 1335. године, рат са Угарском се овога пута одвијао на много ширем фронту, извори бележе оружане сукобе и у Земљи Барсе (Țara Bârsei) и у Северину, а ова последња тврђава је на крају остала у поседу Влашке. Нова фаза угарског притиска одвијала се 1343-1345, после смрти Карола Роберта и крунисања његовог сина Луја Великог. Басараб је овог пута изгубио Северин [...]”

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Marea istorie ilustrată a României și a Republicii Moldova*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените бикту из 1330, наведену у извору **A**. **2 бода**
2. Одредите, из извора **B**, једну информацију која се односи на акције из 1335-1345. **2 бода**
3. Напомените румунску средњовековну државу и њеног владара, на које се односе како извор **A**, тако и извор **B**. **6 бодова**
4. Напишите, на испитни папир, слово које одговара извору који тврди да влашке војске су савезници бугарским војскама. **3 бода**
5. Напишите једну везу узрок-последица између две информације из извора **A**, назначивши улогу сваке понаособ (узрок, односно *последица*). **7 бодова**
6. Представите две историјске чињенице које се односе на централне институције са румунског простора у XVI-ом - XVIII-ом веку. **6 бодова**
7. Наведите једну сличност између две локалне аутономије са румунског простора, у XIII-ом веку. **4 бода**

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведени извор:

„Између објављивања теза у јулу 1971. и колапса комунистичког поретка у децембру 1989, суштина Чаушескуовог режима остала је иста: неоостаљинизам и национализам који би промовисао социјализам. Они на неки начин карактеришу и последње године режима Георгиу-Дежа (Gheorghiu-Dej). [...] Вероватно је кључна карактеристика Чаушескуовог (Ceaușescu) режима био култ личности [...]. У штампи, на телевизији и на јавним скуповима он је био у центру пажње [...]. У условима које је наметнуо култ личности, Комунистичка партија (Partidul Comunist) је на неки начин изгубила позицију фактора промена коју је имала у прве две деценије у којима је била на власти. [...]

Економија је показала све веће знаке слабости, упркос импресивном континуираном расту, а почевши од 1980-их улази у фази колапса. [...] За време Чаушескуа, напори индустријализације били су немилосрдни и доведени до крајности. По његовом мишљењу, тешка индустрија би имала неколико предности: поставила би темеље новог комунистичког економског поретка, осигурала аутономију Румуније (României) у односима са Совјетским Савезом и ојачала међународну позицију земље. Индустрија и њена различита предузећа су стога наставили да имају предност у расподели инвестиција капитала, често на штету пољопривреде и других наизглед мање важних грана привреде. Да би финансирао своје амбициозне индустријске планове, режим је прибегао позајмицама од других влада и међународних финансијских институција као што је Међународни монетарни фонд [...]. Акциони план је био да се страни кредити употребе за изградњу нових предузећа и проширују производни капацитети старијих, затим у продаји њихове робе на међународном тржишту, пре свега на Западу, а профит да се користи за отплату кредита. [...]

Систематизација села о којој је Чаушеску годинама размишљао сада је била у пуном јеку. Главни циљеви су били замена села *агротехничким центрима* и претварање сеоског становништва у пролетере.“

(K. Hitchens, *Scurtă istorie a României*)

Полазећи од овог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените политичког лидера наведеног у извору. **2 бода**
2. Утврдите век на који се односи извор. **2 бода**
3. Наведите политичку праксу коришћену у сеоској средини и један њен циљ, на које се односи дати извор. **6 бодова**
4. Наведите, из датог извора, две информације о култу личности. **6 бодова**
5. Формулишите, на основу датог извора, мишљење о индустрији Румуније, подржавајући га са две информације из извора. **10 бодова**
6. Аргументујте, путем историјског догађаја, тврдњу да политички режим успостављен у Румунији након „колапса комунистичког поретка у децембру 1989.“ има демократски карактер. (Бодује се представљање историјског догађаја и употреба појмова који изражавају узрочност и закључак) **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, есеј о еволуцији румунске државе у периоду 1801-1930., имајући у виду:

- напомену једног политичког пројекта који се односи на румунску модерну државу, састављеног у првој половини XIX-ог века и напомену једног предвиђања;
- напомену три историјских чињеница које се односе на румунску модерну државу, које се одвијале у шестој-седмој деценији XIX-ог века;
- представљање једне историјске чињенице из 1918, која је допринела стварању Велике Румуније (României Mari);
- формулисање мишљења о демократији у Великој Румунији, у периоду 1919-1930. и подржати га једним историјским аргументом.

Напомена! Бодује се употреба **адекватног историјског речника**, **структура** есеја, представљање **везе узрок-последича**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтеваног простора.